#aquiproubullying
Activitats didàctiques per a l'alumnat

Cicle mitjà d'educació primària

Guia docent

#4

Com detectar i aturar l'assetjament

Una mà de contes

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació
el futur ets tu

Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA

Pacto de Estado contra la violencia de género

Gobierno de España · Ministerio de la Presidencia, Relaciones con las Cortes e Igualdad

Índex de la formació del Programa

CICLE MITJÀ D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

#1
APROXIMACIÓ A L'ASSETJAMENT
#2
COMPETÈNCIES SOCIOEMOCIONALS
#3
GESTIÓ POSITIVA DELS CONFLICTES
#4
COM DETECTAR I ATURAR L'ASSETJAMENT

#4 Sumari

INTRODUCCIÓ 3
ÍNDEX D'ACTIVITATS 3
RECURSOS 3
OBJECTIUS 4
PARAULES CLAU I DEFINICIÓ 4
ACTIVITAT 1
TRENQUEM EL SILENCI 5
ACTIVITAT 2
QUÈ PODEM FER EN CAS D'ASSETJAMENT? 8
IDEES CLAU 12
ALTRES RECURSOS 12

#4 Com detectar i aturar l'assetjament

60 minuts

*Aquestes activitats didàctiques estan integrades en el **Programa d'innovació pedagògica #aquiproubullying** que impulsa el Departament d'Educació per prevenir, detectar i intervenir davant l'assetjament entre iguals des dels centres educatius.*

Introducció

L'assetjament escolar és una forma de maltractament que afecta la convivència en l'àmbit escolar.

Es produeix quan un alumne, una alumna, o un grup d'alumnes tracten malament un company o companya de manera continuada.

Aquests fets i conductes generen situacions d'abús de poder que afecten directament l'alumnat que la pateix, tant a nivell personal, com acadèmic i relacional, però també repercuteix en cadascun dels nenes i nenes, cosa que dificulta la convivència al centre i el seu bon funcionament.

Índex d'activitats

Activitat 1:

TRENQUEM EL SILENCI

Activitat 2:

QUÈ PODEM FER EN CAS D'ASSETJAMENT?

Recursos

— "La Forastera i l'avi Tot Orelles"

En aquest conte *d'Una mà de contes* de TV3 s'explica la història d'una nena que arriba a un poble amb l'única companyia d'una gallina. Allà, la nena és considerada una forastera. La nena vivia dels ous de la seva gallina fins un dia en què els ous comencen a desaparèixer.

Objectius

- Identificar les situacions d'assetjament.
- Sensibilitzar l'alumnat sobre la necessitat de trencar el silenci davant l'assetjament.
- Empatitzar amb les possibles víctimes de casos d'assetjament.
- Donar pautes d'actuació als infants davant situacions d'assetjament entre iguals.
- Afavorir el treball cooperatiu i el debat en grup en un clima participatiu i de respecte.

Paraules clau i definició

Exclusió social: tipus d'assetjament que consisteix a rebutjar, ignorar o no deixar participar un company o companya en la dinàmica del grup.

Llei del silenci: pacte pel qual cap membre del grup comunica una situació determinada.

Assetjament: conducta de maltractament psicològic i/o físic, d'un alumne, una alumna o un grup d'alumnes envers un company o companya, de forma reiterada i intencionada.

ACTIVITAT 1

Trenquem el silenci

30 minuts

FINALITAT

Amb aquesta activitat el o la docent ha de poder:

- Sensibilitzar l'alumnat sobre la importància d'acceptar tothom en el grup.
- Incidir en la necessitat de trencar el silenci en situacions d'assetjament.

DESCRIPCIÓ I DESENVOLUPAMENT

En primer lloc, llegim la informació sobre els tipus d'assetjament i visualitzem el conte "La Forastera i l'avi Tot Orelles". Un cop vist, passem a analitzar i comentar en grup gran les frases extretes del conte. L'objectiu és comentar la situació d'aïllament i exclusió social que pateix la nena i raonar-ne les causes.

A continuació, el o la docent llegeix altres frases del conte (punt 2) i estableix una conversa a través de les preguntes formulades.

ROL COM A DOCENT

- Fer reflexionar els infants sobre l'exclusió social.
- Incidir en la necessitat d'ajudar els membres més vulnerables del grup i trencar el silenci.
- Procurar un diàleg fluid i respectuós.

#4

ACTIVITAT 1

Trenquem el silenci

30 minuts

Recordem els tipus d'assetjament que vam veure al dossier **Aproximació al concepte d'assetjament.**

L'assetjament pot ser:

- **físic**: colpejar, donar empentes...
- **verbal:** insultar, anomenar amb malnoms, burlar-se'n...
- **psicològic:** humiliar, menystenir, avergonyir...
- **social:** no deixar participar, excloure d'un grup, no fer cas...

1. LLEGEIX I COMENTA EN GRUP LES FRASES SEGÜENTS EXTRETES DEL CONTE.

"Tota la tribu trobava aquella nena estranya, i estranya la seva manera de vestir, i estrany el seu pentinat, i estranya la seva manera de parlar."

"Ningú la volia ajudar ni donar-li feina o ni tan sols parlar-hi... La trobaven tan estranya i forastera!"

"Tant i tant la menyspreaven i se'n reien"...

- Quin tipus d'assetjament rep la Forastera?
- Com creus que es deu sentir aquesta nena?
- Quan arriba un company o una companya per primer cop a l'escola, com us mostreu? L'acolliu en el grup?

ORIENTACIONS

- **Quin tipus d'assetjament rep la Forastera?** Exclusió social. Ningú no vol estar amb ella, no li parlen, no li fan cas, se'n riuen i la menyspreen. A més, un grup de nens i nenes li prenen el menjar i la nena comença a patir les conseqüències físiques i psicològiques de l'assetjament que rep per part de tothom.
- **Com creus que es deu sentir aquesta nena?** Una persona que pateix aquesta situació pot sentir tristesa, por, incertesa, aïllament, soledat, pena... També pot afectar la seva autoestima i la socialització.
- **Quan arriba un company o companya per primer cop a l'escola, com us mostreu? L'acolliu en el grup?** Convé sensibilitzar la mainada de la importància d'acollir i integrar els nous membres de la classe dins el grup.

2. LLEGEIX I COMENTA TAMBÉ AQUESTES FRASES.

"Tota la colla? Potser algun d'aquells brètols pensava, i no s'atrevia a dir-ho als altres, que aquella bretolada ja passava de la ratlla..."

"El Pispa pensava que els seus companys potser el titllarien de traïdor o d'espieta. Però potser aquest noi també s'adonava que robar el poc menjar que tenia una noia forastera i indefensa era encara pitjor, oi que sí?"

- Creus que aquest nen estava disposat a trencar el silenci?
- Què hauries fet tu?
- Si veus una situació on tracten malament un company o companya, què fas?
- Si tu estiguessis en aquesta situació, t'agradaria que algú t'ajudés i ho expliqués als adults?

ORIENTACIONS

- **Creus que aquest nen estava disposat a trencar el silenci?**

Segurament aquest noi no volia fer mal a la nena, però no s'atrevia a dir res. La por d'enfrontar-se amb les seves amistats i que l'acusessin d'espieta fa que no tingui valor per denunciar l'assetjament.

- **Què hauries fet tu?**

Pregunta de resposta oberta.

Cal infondre en l'alumnat el valor no solament d'abandonar l'assetjament, sinó també de trencar el pacte de silenci i fer tot el possible per aturar el maltractament.

- **Si veus una situació on tracten malament un company o companya, què fas?**

Pregunta de resposta oberta.

Cal que el o la docent insisteixi en la necessitat de comunicar la situació d'assetjament als adults per ajudar i defensar els drets de la víctima, vencent la idea errònia que s'està delatant l'agent agressor.

- **Si tu estiguessis en aquesta situació, t'agradaria que algú t'ajudés i ho expliqués als adults?**

Pregunta de resposta oberta.

ACTIVITAT 2

Què podem fer en cas d'assetjament?

30 minuts

FINALITAT

Amb aquesta activitat l'alumnat ha de poder:

- Reforçar els objectius treballats fins ara.
- Aprendre pautes d'actuació davant possibles casos d'assetjament a l'aula.

DESCRIPCIÓ I DESENVOLUPAMENT

L'activitat consisteix a comparar els casos de tres personatges dels contes treballats i extreure'n conclusions. Es demana a l'alumnat que omplin la graella per detectar-ne les semblances i diferències.

Per acabar, se'ls demana que elaborin un decàleg amb les pautes d'actuació a seguir en cas d'assetjament.

ROL COM A DOCENT

- Afavorir el treball en parelles, en petit grup i la posada en comú.
- Procurar un diàleg fluid i respectuós.
- Valorar les aportacions de tota la classe per establir pautes d'actuació clares i compartides.

#4

ACTIVITAT 2

Què podem fer en cas d'assetjament?

30 minuts

1. ARA QUE HEM ANALITZAT TOTS ELS CONTES, OMPLIU AQUESTA GRAELLA EN EQUIPS DE TRES O QUATRE PERSONES I FEU-NE UNA POSADA EN COMÚ A CLASSE.

	La Forastera	El Conill (Fullaraca)	El rei burleta
Tipus d'assetjament	Exclusió social	Psicològic, amb intenció de fer-li mal físicament.	Verbal i psicològic
La víctima demana ajuda?	NO	NO	Sí, la gent del poble s'uneix per defensar-se de l'assetjador.
Com se sent la víctima?	Indefensa, trista, sola, espantada...	Indefens, trist, sol, atemorit..	Humiliada, avergonyida, decebuda...
Com afecta la resta de personatges?	Els nois i noies estan consolidant pautes de comportament abusives.	La resta d'animals també està intimidada pel Jaguar. Tenen por.	Tothom s'hi veu afectat perquè l'actitud del rei no agrada a ningú.
Com se soluciona el cas?	L'avi Tot Orelles intervé per fer reflexionar els nois i noies sobre allò que duen a terme. També fa que la nena sigui acceptada al poble.	Un animal dona eines al Conill per poder defensar-se.	Les víctimes i els testimonis s'uneixen per plantar cara al rei.

2. CAP DE LES VÍCTIMES DEMANA AJUDA. CREUS QUE SI HO HAGUESSIN FET S'HAURIA SOLUCIONAT EL CAS ABANS O MILLOR?

ORIENTACIONS

Davant l'assetjament és important saber demanar ajuda i en el cas dels espectadors o espectadores, el seu paper és fonamental per trencar el silenci i aturar la situació.

En aquests contes, les víctimes protagonistes no diuen res i això comporta que l'assetjament no s'aturi.

En el cas de la Forastera i el Conill, les espectadores i espectadors decideixen actuar i passen a ser defensores i defensors. Trencar el silenci és fonamental per aturar l'assetjament i denunciar situacions injustes.

3. COM A CLOENDA, US PROPOSEM ELABORAR UN DECÀLEG ENUMERANT LES PAUTES QUE CAL SEGUIR EN CAS QUE US TROBEU EN UNA SITUACIÓ D'ASSETJAMENT.
La dinàmica és la següent:

1r. Per parelles, escriviu tres pautes d'actuació.

2n. En equips de quatre, compareu les pautes que heu escrit en parelles i elaboreu una llista única (si n'hi ha de repetides, només les posareu una vegada, és clar).

3r. Per acabar, compartiu les pautes de cada equip amb el grup gran i elaboreu una llista única amb totes les aportacions (sense les repeticions!).

POSSIBLES PAUTES D'ACTUACIÓ (DECÀLEG):

- Totes les persones tenim dret a ser ben tractades.
- Totes les persones tenim el deure de tractar bé els altres.
- No tractarem malament cap company o companya.
- No serem còmplices del maltractament (no riurem les bromes, no utilitzarem malnoms, no consentirem les agressions, no difondrem rumors...).
- Davant d'una situació d'assetjament, ajudarem la víctima: fent-li costat, acompanyant-la, ajudant-la amb missatges positius...).
- Encoratjarem qui pateix una situació d'assetjament a comunicar-ho al professorat i a la família.
- Ajudarem la víctima a trencar el silenci.
- En cas necessari, parlarem nosaltres amb els adults.
- Ajudarem també l'agressor o agressora reforçant-li les conductes de respecte i consideració.
- L'advertirem si inicia conductes d'assetjament o intimidatòries, per tal d'aturar el seu comportament...

Idees clau

- L'assetjament escolar o maltractament entre companys i companyes és un fet que afecta especialment l'alumnat que el pateix, però també repercuteix en els agents que el provoquen i en cadascun dels nenes i nenes que s'hi veuen implicats. Per tant, dificulta la convivència, intoxica el clima del centre i impedeix el seu bon funcionament.

- És fonamental que el centre escolar esdevingui un espai de salut i de benestar on sigui possible una bona convivència basada en l'estima, la responsabilitat i el respecte.

- Ningú no es mereix ser assetjat.

- Dir que t'estan maltractant no és "delatar", és defensar el teu dret a estar bé i treballar per millorar la convivència.

- Explicar al personal docent o a la família un cas de maltractament tampoc no és "delatar". Patir o ser testimoni d'un assetjament i dir-ho a una persona adulta que pot ajudar és defensar uns drets i demostra intel·ligència, honestedat i responsabilitat.

- El grup té la força per transformar les situacions d'assetjament i impulsar canvis beneficiosos per a tothom.

- Trencar el silenci és un pas important per ajudar les víctimes i aturar l'assetjament.

Altres recursos

— Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant l'assetjament i el ciberassetjament entre iguals. En aquest protocol, elaborat pel Departament d'Educació, hi trobareu orientacions i recursos en relació amb l'assetjament i el ciberassetjament entre iguals.

— #aquiproubullying

En aquest projecte d'innovació pedagògica, hi trobareu formació, estratègies i recursos per elaborar un projecte de prevenció, detecció i intervenció davant l'assetjament amb la participació de tota la comunitat escolar.